

Temesvár város képviselőtestületének közgyűlése a poszsonyi határozatra a következő határozatot hozta:

„A délvidéki sok nyelvű nemzetiségek békés együttéléséből szerzett tapasztalatok alapján meg van róla győződve, hogy a törvény módosítása fölösleges, ha a különféle nemzetiségek között a testvéries együttérzés, kölcsönös előzékenység és hazafias érzelmek uralkodik.“

Temesvár a nemzetiségek mozgalmának nagyon kitett város. Onnan utasították ki Korn izgatót is. — Határozata tehát ebben a kérdésben feltűnően enyhe.

De galádbb dolog, hogy Szbenmegye *sajnálkozással* vette tudomásul s még sokkal jellemzőbb, hogy a hazafiatlan elemeknek a *néppárt sietett segítségére* a felső megyékben.

Ebből látjuk, hogy a magyar államnak éppen olyan ellenségei a nemzetiségek, minő a néppárt.

Válják ez a berzenkedés mind a kettőnek közös egészségére, — mi magyarokul s magyar kormányostul a szemeinket tartjuk nyitva csak, hogy ne sanda mézárós módra üssünk oda a hova kell. — ha kell és ha türelmünk mértéke betelik.

— október 15.

A nemzetiségi törvény revíziója.
Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye tegnap közgyűlést tartott, melyben tárgyalásalávétték Pozsonymegye átiratát a nemzetiségi törvény módosítása tárgyában. A közgyűlés *Fazekas Ágost* főjegyző indítványára kimondotta, hogy Pest-Pilis-Solt-Kiskun

vármegye törvényhatósága, ismervén a gonosz izgatók átkos munkáját, nem is lehet más állásponton, mint azon, hogy *a hibás, hiányos, kibuvókra utat nyitó nemzetiségi törvényt módosítani kell* és ezt — minden másra való tekintet nélkül — *magyar nemzeti szellemben* kell keresztülvinni.

Ugyanezok tegnap foglalkozott Pozsony vármegye átiratával *Temesmegye* közgyűlése is, mely elhatározta, hogy a pozsonyi átiratot minden indokolás nélkül *pártolja*.

— **A cheque-törvény.** Tétéles törvényeink nem gondoskodnak eléggé a chequenek, a pénz-forgalom ezen fontos eszközének jogi szabályozásáról a cheque sajátlagos természetének megfelelőleg. Kereskedelmi és pénzügyi körökben sok panasz hangzott el már e miatt s régóta sürgették, hogy a baj törvény útján orvosoltassék. *Plósz Sándor* igazságügy-miniszter figyelmét azonban nem kerültek el a különféle felszólalások s a nélkül, hogy a dolog felől érdemleges nyilatkozatot, vagy ígéretet tett volna, egy sereg szakember meghallgatásával és közreműködésével elkészítette magát a törvényjavaslatot. A törvényterv legközelebb egy e czélből külön egybehívandó szakbizottság elé kerül részletes tárgyalás végett s ha szükségesnek mutatkozik esetleg módosulni is fog. Ez azonban csak rövid időt vesz aránylag igénybe, mert a miniszter a kereskedő világot nagyon közelről érdeklő törvénytervezetet még az idén a törvényhozás elé akarja terjeszteni.

A Szterényi—Győrffy-ügy debreceni szála.

Saját tudósítónk távirati tudósítása.

— okt. 15.

A fővárosi lapok tegnapi szenzációja a *Szterényi—Győrffy-ügy* volt, melynek szála — a bírói tárgyalás szerint — a debreceni kamaráig és Máramarosszigetig nyulnak le s az az óvatos maga-

tartás, melyet Szterényi min. tanácsos az állam érdekei szempontjából az Engel—Győrffy érdektársaság ellen kifejezésre juttatott, elsősorban a debreceni kereskedelmi kamara jelentésén alapult.

Meglátogattuk ez ügyben a debreceni kamarát s kérdést intéztünk illetékes vezetőköréhez, hogy — amennyiben nem hivatalos titok — miben állt a debreceni kamara ama jelentése, mely a bírói tárgyaláson is hivatkozás tárgya volt.

— A kamara egész működése nyitott könyv és jogos érdeklődés elől különösen közérdekben, nem zárjuk el az aktákat! — volt a válasz. És mi tekintettünk azokba.

Megtudjuk az aktákból, hogy az Engel-féle fonógépek legelőször is Máramaros-Szigeten bukkantak fel. A múlt évi október havában a frissen alakított iparfejlesztő bizottság tartott ott ülést.

Ezen az ülésen megjelent Engel Kálmán a feltaláló s illusztris társaság jelenlétében bemutatta a fonógépet.

Kiséretében volt a kereskedelmi részvénytársaság két tisztviselője, kik, miután a feltaláló megmagyarázta a gép szerkezetét és miután egy velők hozott szakértő munkás dolgozott a gépen, melegen ajánlották annak bealkalmazását.

A gyűlés nagy melegséggel karolta fel az ügyet; eleinte az volt a terv, hogy e fonógépekből próbaképen alkalmaznak néhányat, a hangulat azonban akként emelkedett, hogy — miután a bizottság előtt való próba sikerült, — mindjárt 3000 darab beszerzését kérik a hegyvidéki szegény nép számára a kereskedelmi minisztertől.

Az iparfejlesztő bizottság ily érte-

— Azért mert, ma huszonegy esztendeje halt meg a fiam, a Jóska. Már ő is embrenyi ember lenne, ha élne, de hát meghalt.

— Mi baja volt?

— Hosszu nótája van annak.

— Na hogy szól?

— Nem lehet azt elmondani.

— Dehogyan nem, hiszen úgy se támad már fel.

— Nem biz az soha, — még ha az arkangyal trombitál, akkor sem támad fel — mondá a vén betyár — mert nem találja meg a saját fejét.

Csodálkozva néztem az öreg; ő pedig folytató:

— Hát úgy történt a dolog, hogy a bandában lévő legények elindultak egy kis holmit szerezni:

a Jóska gyerek megsejtette, hogy készül valami és azt mondta, ő is eljön. Jóska brzony a pokolba; kölyök vagy te még ahhoz; az is volt; 18 esztendő, pelyhező bajszu gyerek; de szép volt a lelke és sugár, mint a jegenye-nyárfa. A szeme meg úgy lobogott, mint ez a parázs ni!

Nem lehetett vele birni. Utóvégre én is azt mondtam, hogy az öreg agár is így tanítja a nyul-fogásra a kölykét, én is bele csepegtetem a fiuba a virtust.

Ugy is lett! Egy kétesövű puskát adtam a kezébe. a csizmaszarához meg

odadugtam a szerviánus késem, azután azt mondtam neki: nahát gyere: de tanulj meg, hogyha nem bántanak, te se bántás senkit, de ha egy ujjal hozzád nyul valaki, akkor te üsd vissza az öklöddel; érted?

*

Szent Mihály napja volt. Azaz, hogy a napja már elmúlt, mert beesteledett.

Tizenhármán voltunk.

— Szerencsétlen szám, mondá Dancsa koma, a ki Illván tanulta meg a kétszerkettőt: se baj, felelte az én egyetlen, jó fiam!

Azzal neki vágunk a kenderesi országotnak.

A falu végén lakott Lóbstán, a süvegdi árendás, a ki az előtt való napon adta el a buzáját és a parádés kocsis besugta hogy sok pénz van a háznál.

Azért mentünk!

A mint odaértünk! hát minden zárva volt, még a kis keresztvasakat is feltette az ajtókra Lóbstán.

Na itt ugyan szépen várnak becsületet, mondám én: se baj, kiáltott a cimborám Vak Varju Balázs, majd kinyitott én az ajtót, csak úgy reped! Azzal oda csapott a fejszével a szemöldökfára és bekiáltott a zsalukáter között, hogy kifelé: zsidó!

Erre aztán felriadt Lóbstán. Bátor

ember volt azért, hogy libahájon hizott és visszafelelt a vasrács közül; menjenek innen, nincs itt semmi keresni valójuk!

Nosza az én Józsi fiamnak se kellett több, kiugrott a kapufélfá mellől és olyat ütött a zsalukáterre, hogy a belső ablak üvegtáblái is sziporkázva hullottak az árendás szeme közzé.

Ekkor aztán kezdődött az ostrom. A házbüliek eltörleszték aházat. Hullott a vakolat, szakadt a deszka! Az én bátor fiam ott volt legelől mindenütt. . .

Lóbstán előbb csak kért, könyörgött de mikor látta, hogy több kettőnél, kilőtt a rostély közül s a golyó szíven talált. A Józsi gyereket.

Egy szót se szólott az, hanem oda esett a ház tövéhez. akár csak a halálra sebzett daru. . .

— Na Lóbstán — kiáltottam én, — halálnak halálával hal meg az unokád is! — Azzal neki az ajtónak. . .

A nagy zürzavart, lövöldözést meghallották a faluban és félreverték a harangokat.

Jött a nép, ki vasvillával, petrence-ruddal, ki ásóval, ki kapával; a kenderesi-ut felől pedig lódobogást hallotunk; arról meg a perzekturok közeledtek.

Elvesztettük a csatát: ideje volt a menekülésnek, neki is eredtünk a nagy pusztaságnak, a nádas felé, de ekkor azt

lemben kérelmet is intézett a miniszterhez és a debreceni kamarát felkérte, hogy az ügyet támogassa.

A kamara puhatolódzott a kérdésben s arról győződött meg, hogy az iparfejlesztő bizottság némileg be lett ugratva a tulságos pártolásba. A kamara a következő felterjesztést intézte a miniszterhez:

1826.

1901.

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A máramaros-vármegyei iparfejlesztő bizottság megküldvén a kamarának az Engel-féle fonógépek bemutatása alkalmából megtartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét, egyidejűleg azt a kérelmet intézte hozzánk, hogy ezen fonógépekből Máramaros megye községer részére 3000 darabnak adományozása iránt intézett folyamodványát pártoló felterjesztéssel támogassuk.

Mielőtt a kérelem teljesíthetőségére nézve határozunk volna, a helyszínén beszerzendő információk után óhajtottunk először is meggyőződést szerezni arról — a mire nézve a jegyzőkönyv adatokat nem tartalmaz — hogy az iparfejlesztő bizottság a 3000 darab fonógép szétosztását minő tervezet alapján szándékozik eszközölni; van-e tényleg 3000 vállalkozó Máramaros megye községeiben, kik a fonógépeket nemcsak elfogadják, hanem azokon tényleg dolgozni hajlandók, a végül hogy az ily horribilis számú háziiparos működése felett mily módon és ki által lesz a felügyelet és ellenőrzés gyakorolva.

Az iparfejlesztő bizottság elnöke, kiküldött közegünk által hozzáintézték ezen kérdésekre nem szolgáltat megnyugtató válasszal; ellenben bizalmasan közölte kiküldött tisztviselönkkel, hogy egyénileg ő maga sem, de többen azok közül, kik a bemutatató gyűlésen jelen vol-

tak, sem lelkesednek a fonógép állítólagos jósága felett, s eltévelyelve attól a lényeges hiánytól, hogy ezen fonógépek nélkülözök a fonálgombolyító készüléket, még más irányu aggodalmak is merültek fel azok teljes kifogástalan volta tekintetében.

Ily körülmények között az iparfejlesztő bizottság elnöke az adományozni kért fonógépeknek 3000 darabban megállapított számát maga is tulságosnak tartotta, minélfogva kiküldöttünk előtt odanyitkozott, hogy Nagyméltóságodhoz intézendő véleményes jelentésünkben 3000 helyett legfeljebb 150 fonógép adományozását hozzuk javaslatba.

A magunk részéről mindenkor örömmel és készséggel mozdítunk elő minden olyan mozzanatot, mely kerületünk iparának, főleg háziiparának fejlesztésére irányul; különösen kötelességünk ezt a vidék lakóinak érdekében tenni, hol mezőgazdaság alig van, és az ipari foglalkozás is a legkezdetlegesebb színvonalon áll, s ennélfogva a nép inséggel küzd.

A fentförgő esetben szerzett tapasztalataink alapján azonban még 150 fonógép adományozását sem hozhatjuk javaslatba, mert kételyeink vannak az iránt, hogy a szóban lévő fonógépek rendeltetésüknek meg fognak felelni. Mert eltérően a bizottság jegyzőkönyvében foglalt és kifejezett nézettől, hogy a gépekkel való kísérletezés felesleges azért, mert a szakértők azokat jónak találták, mi azon véleményben vagyunk, hogy ezen gépekkel való további szakszerű kísérletesés mindenetre szükséges, s csak akkor, ha a gépek a gyakorlatban hosszabb ideig tartó próbák után bizonyultak jóknak, volna Máramaros megye egyes községeiben az arra vállalkozók között egyelőre azonban csak 50 darab fonógép kiosztandó.

Debrecen, 1902. január 7.

Az új országház talfestményei.

Saját tudósítónktól.

— okt. 15.

A magyar országgyűlés új házát hivatalosan is befejezetnek jelentették ki. A nagy mű, a mely építő és képző művészetünk kétség kívül legnagyobb alkotása, majd nem másfél évtizedig foglalkoztatta megalkotóit. Ugyiszólván, képességeink legjavát hordtuk össze ebbe az alkotásba, a mely magába olvasztva hirdeti építészettünk, iparunk, szobrász és festőművészetünk nagyságát.

Legnagyobb területen a festőművészetnek jutott az új Ház művészi alkotásai között. A hatalmas kupolák, ivbehajló folyosók, termek és csarnokok falmezőiről hét művész alkotásai beszélnek hozzánk a közel és távol mult történetének a nyelvén. A hun-legendák mesészerű világától kezdve a morismur és a kardvágás jelenetéig az ezer évet élt nemzet története, jelleme, szokása, kedvtelése és küzködése jut szóhoz művészetünk nyelvén az óriási épület belsejében. S ha értékre nem is egyenlők ezek az alkotások, a szeretet, amelylyel művészeink megteremtették, kisugárzik valamennyi képéből.

A legnagyobb falterület Vajda Zsigmondnak jutott, a ki a hun-magyar mondakör mesevilágáról regél a képvi-

selők és főrendek társalgójának ives mennyezetéről. Az óriási munkán lehetetlen, hogy első pillanatra meg ne kapjon bennünket Emese álma. Az álmotlító Emese a'akja olyan megkapó, lebilincselő, hogy szinte vele küzködik és vergődik az ember lelke. A pihenő, magával tehetetlen test elragadó küzdelme ezt a lelket felkorbácsoló álom hatása alatt. Az a nagy mindenben tökéletes lélektani igazság, a mivel Vajda elénk állítja alakját szinte elhítteti velünk a legenda valóságát. Ez a hangulat jellemzi különben Vajda egész munkáját. Végig tekintve művén, szinte eszünkbe ötlük, hogy legendák korából való mese alakok mozognak, állnak előttünk a szin, a terület beosztás s az a biztosság, a mivel minden ecsetvonásnál találkozunk önkénytelen, a valóság világába ringat bennünket. Ha művészeti értékben nem is, de külső hatásában feltétlenül, a legmegkapóbbat Vajda alkotta művészársai között. Ha keresztényi felfogásban is megvolna az a biztosság, mint a monda homályában, bátran odahelyezhetnénk művét Lotz Károlyé mellé.

Négy nagy allegórikus képet festett a mester: az *Erélyességet*, *Bölcsességet*, *Békét* és *Törvényhozást*. A miniszteri tanácsstermet díszíti a két első, míg a Béke és Törvényhozás a lépcsőházban fogadja az embert. Talán a tárgya teszi, hogy legjobban a Békesség hat reánk. A nemes, egyszerű nyugalom, ami elterül a képen, lebilincseli az embert. A rajz tökéletessége, a színek meleg harmoniája, alakjai, mind hozzájárulnak ehhez a hangulathoz. Mintha csak ennek a képnek a hatását igyekezett volna fokozni a művész, a másik falterületre jutott Erélyességen széltől üzött felhők perspektívájában, kuszáltruhában ott viharzik melék állítják elénk a főlakot, a mint megvívja csatáját a becsületért. Kifejezőbb, igazabb alakot szinte el sem képzelhetünk ennél a nőnél, a ki a megsértett lelke nemes felindulásában, hevessegeben is méltóságteljes mozdulattal hagyja el ülő helyét.

A két kép így egymásmellett ellentétes hangulatával, felfogásával csak fokozza azoknak értékét. A Béke és Törvényhozás semmivel sem maradnak ezek mögött. Hogy hatásuk még sem lesz olyan általános, azt inkább tárgyak, mint művészi becstük eredményezi.

Öt képet festett *Spányi* az étkező teremben. Hangulatos, kedves tájkép valamennyi, a melyek minden nyugodtságuk mellett elénk varázsolják a mult idők nagy ország világrengető küzdelmeit. Vajda-Hunyad, Visegrád, Trecsén, Klissza és Arva várának képei ezek. Erős művészi alkotás mind ez öt kép. Felettök a borongós, sejtelmes párázatban ott viharzik a nemzet egész dicsősége. Egyetlen alakkal sem találkozunk a képen, de azért beszédesek: a természet a történelem nyelvén szólanak hozzánk, hol panaszosan, hol elmerengve, de mindégy igazán. Egy-egy felröppenő madár képviseli itt-ott az életet és az emlékezést.

Itt találkozunk *Krisch* Aladár két képével is, a *Bölelyvadásattal* és a *Balatoni halászzattal*. Vörhenyes szin az alaptónusa mind a két képnek. Ha meg is barátkozhatunk az előbbinél ezzel a szinnel, a Balatoni halászzatnak éppen nincs előnyére. A Krisch képein különben is sokat ront a tulságos stilizálás.

A közös étkező mennyezetéről *Krenner* Viktor három szép képe néz le reánk: az *Aratás*, *Bőség* és *Szűret*. Az

mondja Danesa koma: hiába futunk, megtudják, hogy kik járnak itt.

— Már hogy tudnák meg?

— Hát ott maradt a kend fiának a holtteste az ablak alatt.

— Igaza van, mondám én, azzal szó, se hang, visszafordultam, ráborultam annak a drága szép legénynek a holttestére, megcsókoltam fehér homlokát letéptem róla a ruháját, aztán a csizmaszára melől kirántottam azt az éles — szervján — kést és levágtam a fejét, hogy ne ismerjen rá senki.

Az öreg betyár erre megtörölte a szeméit és elfuladt hangon folytató: két nap, két éjszaka hurcoltam a tarisznýában azt a véres fejet, a nádasban, az erdő bokrai közt; két nap két éjszaka se nem ettem, se nem ittam, de nem is aludtam. A harmadik alkonyatkor aztán eltemettem a szilasi nagy erdő határfájának a tövébe...

A testét be vitték a városba, a hol közszemlére tették; de soha senki nem tudta meg, hogy ki volt a szépszáll legény, a kit Szent-Mihály éjszakáján átlélt szivvel, fejnélkül találtak a süvegdi árendás ablaka előtt.

alap hangot mindenütt pompásan eltalálta a művész, alakjai is igazak, élnek és mozognak fent a magasságban. — Egészben véve is kellemesen hatnak a képek, bár itt-ott a nyugodtságokat nem igen tudjuk megérteni.

A *Moriámur* nagy jelenete *Jantyiknak* jutott s valljuk meg, a művész küzködése nagyon is meglátszik a képen. A történelmi hűségnek sokkal több áldozatot hozott Jantyik, mint a mennyit szabad lett volna. Minden lármássága mellett is jó lenne ez a kép, ha valamivel fekézni bírta volna alakjait a művész. Így a hatás nagyon különös s éppen nem találjuk meg benne azt a méltóságot, a mit keresünk.

A *Dudits Kardvágásának* is van egy nagy hibája: nagyon tagozódott. Egység nincsen a képben, amelyen hamarosan nem is vesszük észre a főalakot, annyi minden más tereli el a figyelmünket. A részletekben kiváló képességek kötnek bár le, az összehatás hiányát nehezen tudjuk feledni.

Az új országházba a falfestményeken kivül, egyéb művészi alkotások is kerülnek. A *Munkácsy Honfoglalás* mellett még hat üresen álló falmezőre kerül festmény, amiket legközelebb fognak elhelyezni.

A t. Házból.

Saját tudósítónktól.

Madarász József panasza. A jó öreg Józsi bácsinak, az örök fiatal jubiláns képviselőnek nagy panasza van. El van keseredve szörnyen az új országház ellen és szidja egy hét óta, mint a bokrot. A legnagyobb panasza az, hogy olyan helyet jelöltek ki a számára, a honnan se lát, se hall. Az öreg ur a régi házban a szélső bal első padjának középső sarkán ült. Itt azonban az új ülésteremben az első sornak nincs középső sarok helye és így az első helyet a Madarász apó érdemeihez mérten neki jelölték ki, a másik sarkot pedig *Kossuth* Ferencnek. Igen ám, de az első hely vesztettül el van dugva az elnöki emelvény mögé. Józsi bácsi tehát első sorban e miatt panaszkodik és két nap óta a ház minden hivatalában irt keres bajára. — Meg is ígérte a háznagy, jó *Csávossy* Béla, hogy jobb helyet jelöl ki neki. Addig pedig a mig ez meg nem lesz, az apó felül a hegyre és onnan dorgi a közös ügyekre átkait.

Az ülésterem új kijárója. A képviselőknek egyik panasza az volt, hogy a jobb és bal oldalon nincs be- és kijárójuk. Ezen négy napi szünet alatt segített az új országház művezetősége. Apponyi Albert gróf házelnök rendeletére ugyanis a két szemközt levő ujságirói páholyon keresztül ajtókat csináltak és a képviselők ezután szabadon mozoghatnak jobb és bal felől is.

Apponyi nem fogad. Apponyi Albert gróf a képviselőház elnöke tegnap családi ügyek miatt egy napra Budapestről elutazott és ezért ma nem fogadhat. A mai ülésen helyette *Tallian* Béla alelnök elnököl.

Ágról-ágra.

Alkalmi apróságok.

(Zsidó imádság református lányért.) Szép történet ez a kétségbeesett szülői szeretetről, mely minden lehetőt elkövet, hogy a család szemefényét, az egyetlen gyermek életét megmentse a könyörtelen halál esontos karjaiból.

Baranyay György egyike a kálvinista Róma: nagy Debreczen város legtehetősebb polgárainak. Hitbuzgó tagja a debreczeni ev. ref. egyháznak s minden vasárnap ott ül a templomban, az első sorokban.

Ezelőtt vele járt a debreceniek híres nagytemplomába a leánya, a szépséges Rózsika is, de az utóbbi vasárnapokon már elmaradt. Hervadásnak indult az ősz gyilkos leheletére a szép fehér liliomszál. Gyilkos kór támadta meg a leányt s az orvosok is csak azzal vigasztalták a szülőket már, a mivel a legutolsó esetekben szokták:

— Mi már aligha segíthetünk rajta. Itt csak az Isten segít.

A büszke civisnek a szívébe nyilallott az orvos kategorikus kijelentése. Az Isten segít?! De hát melyik?! A református Istent kérték ők már a csajátagjaival mindannyian, hő imákbao, buzgó dicséretben...

E közben pedig az idő csak haladt, hulltak rendre a fák hervadt lombkoronái, melyeknek faköszínéhez hasonló lett a szép civis leány arca is.

E közben pedig elkövetkezett a zsidók hosszú napja.

A Deák Ferenc-utcai zsinagógában felzengtek a Coln-Niedreh panaszos ütemei, mikor megjelent a templomban Baranyay György. Az előimádkozót kereste, a kihez a rabbi utasította. Összetett kezekkel kérte pedig, hogy ezen a nagy napon imádkozzanak az ő Rózsikájáért, a ki most viaskodik a halállal. Könnyes volt a szeme, mikor mondta:

— Hátha a maguk Istene jobban segítene rajta...

És a zsidók templomában a Thóra előtt nemsokára könyörögtek is a szép, fiatal Rózsikáért, Baranyay uram hervadó virágszálaért...

Most azután az Eötvös-utcában a zsidók nagyban várják, hogy lesz-e fogadata a zsidó-imádságnak.

Szatyí.

EGYHÁZ és ISKOLA.

A konventi albizottság ülése. Tegnap tartotta első ülését a zsinat előkészítő konventi albizottság *Dégenfeld József* gróf, egyház kerületi főgondnok elnökelete alatt. Jelen voltak: *Kiss Áron* püspök, *Bernáth Elemér* táblai elnök, *Zsigmond Sándor* h.-bőszörményi esperes, és *Simon Lajos* orsz. képviselő. Tegnap kellett volna *Hegedűs Sándor*, volt kereskedelmi miniszternek megérkeznie a gyűlésre, de nem jött meg, így mára várják; Tegnap az egyház törvények első negyedét vették tárgyalás alá s javaslatukat a zsinat gyűlése elé terjesztik. A gyűlés előre láthatólag péntekig fog tartani. A gyűlés tegnap az egyház község szervezetével foglalkozott. Nevezetesebb többek közt az, hogy ezentul a három

presbyteri, egyházközségi és választói gyűlésekhez még egy negyedik gyűlés, a tisztikari is szerveztetni fog. A gyűlést az egész egyház törvények reformálás alá veszi.

A tudomány áldozata.

Lezuhant léghajósok.

— okt. 15.

Tegnap távirati jelentés alapján máhírt adtunk arról, hogy két francia mérnök életével fizette meg a kormányozható léghajóval való kísérletezést.

A szerencsétlenségről a következő újabb részleteket táviratozzák Párisból:

A léghajó, a melyben a *Bradsky* a tulajdonos és *Morin* mérnök helyezkedett el, alig hogy elhagyta Lachambrenek a Vaugirard-parkban levő műhelyét, nemsokára visszatért és rövid ideig kötéllal megerősítve szállt a levegőben, majd déli irányban újra szabadon felszállt és 3-400 méternyi magasságban tartotta magát. Mind a két motor teljesen működött, csak a kormányrud sérült meg kissé, úgy hogy a léghajó görbe vonalakat írt le. Dél előtt fél 10 órakor a Lachambre-féle műhely alkalmazottai azt mondták, hogy a léghajót visszatérni látták. A léghajó több mint ezer méternyi magasságra emelkedett. A léghajót délre várták vissza, az azonban nem tért vissza a Vaugirard-parkba. Ellenben a rendőr-prefektura táviratot kapott, a mely szerint *Stains* mellett a *léghajó lezuhant* és *Bradsky* és *Morin* mérnök életüket veszítették.

Későbbi távirat szerint a veszedelmet nem is a kormányrud sérülése okozta, hanem egy olyan hiba, mely a léghajó tulajdonképeni szerkezetével semmiféle összefüggésben nem állott. *Stainsban*, *St.-Denis* közelében egy *Aubert* nevű ur körülbelül száz méter magasságban egy léghajót látott lebegni, melynek kosarában két ember ült. Ezek egyike szélesvön át lekiáltott *Aubertnek*:

— Hol vagyunk? Kiköthetünk?

Alig hangzottak el e szavak, a léghajó kosara levált és szédítő sebességgel leesett. Az odasiető járó-kelők a léghajó két utasát összezurott tagokkal találtak meg. Egyike sem mozdult. *Bradsky*, a léghajó földalálója, már nem élt, kisérője *Morin* mérnök még lélegzett, de kevés-sel rá meghalt. A kosár úgy látszik nem volt elég jól a léggömbhöz odaerősítve. A kosarat tartó két rud egyike elvált a gömbtől, a másik pedig nem volt elég erős arra, hogy a kosarat megtartsa. *Bradskyné* csaknem megőrült fájdalom-ban, a mikor hírül hozták neki, hogy férje milyen borzasztó módon halt meg. A szegény asszony azt hitte, hogy férje már megoldotta a problémát, mert a próbafelzállás sokkal jobban sikerült és sokkal több várakozásra jogosított föl, mint azok a kísérletek, melyeket léghajójával *Santos-Dumont* végzett.

I R O D A L O M.

Debreceni Képes Kalendárium. Ritka kelendőségre tett szert a Debreceni Képes Kalendárium két első évfolyamra. A kitünően összeállított helyi naptár *Komlóssy* Arthur főjegyző szerkesztésében a debreceni közönség igényeit teljesen kielégítette s ezért valószínű, hogy a most készülő 3-ik évfolyamu új naptár iránt

még nagyobb lesz az érdeklődés. Az 1903-ra készülő naptár november hónapban hagyja el a sajtót.

H I R E K.

N a p l ó.

- Iparmuseum*, nyitva minden vasárnap és ünneppon napon d. e. 9—12-ig.
- Okt. 14—18. A közös katonák szemléje a Pavilon laktanyában.
- Okt. 16. Katonai felülvizsgálat Koronában.
- Okt. 18. Az orvos-gyógyyszerész egyesület havi ülése.
- Okt. 19. Vásár vasárnapja.
- Okt. 20. Katonai utóállítás a Koronában.
- Okt. 22. Agarászverseny a Hortobágyon.
- Okt. 23. D. u. 3. ó. Rendes közgyűlés a város házában.
- Okt. 26. D. e. 11 ó. Müpártoló egyesület közgyűlése a városháza nagytermében.
- Okt. 24., 25., 27., 28. Ellenőrzési szemle a Péterfia-utcai honvéd laktanyában.
- Okt. 29. Pincériskola ünnepies megnyitása.

Lelencház a nagyerdőn.

Saját tudósítónktól.

— okt. 15.

Tudvalevő dolog, hogy a városi közgyűlés nagy többsége úgy határozott, hogy a debreceni lelencházat a Szent-Anna-utca végén levő régi sertésvásártéren építsék fel. Ezt a határozatot azonban Zádor Lajos és társai megfélembeték a miniszterhez, azt vitatva, hogy a lelencház elhelyezésére sokkal alkalmasabb a nagyerdő.

A miniszter pedig Zádor Lajos és társai felebbezésére, de meg kiküldött szakértői meghallgatása után is nem hagyta jóvá a közgyűlés határozatát s kimondta, hogy miután a régi vásártér a mellette levő hizlalót, de különösen kopársága miatt is egészségügyi szempontokból erősen kifogásolható terület, a lelencházat a nagyerdőre kell felépíteni.

A lelencház ügye egyik legfontosabb tárgya lesz az e havi városi közgyűlésnek, melynek tárgysorozatát tegnap készítette elő Debrecen város tanácsa Puky Gyula főispán elnökle alatt.

Az ülésen jelen voltak Puky Gyula főispán, Simonffy Imre polgármester, Komlóssy Artur főjegyző, Vecsey Imre, Oláh Károly, Körner Adolf, Király Gyula tanácsosok, Ábrahám László t. főügyész, Rontsik Lajos főszámvevő, Acél Géza főmérnök és a jegyzői kar teljes számban.

Komlóssy Artur főjegyző ismerteti az ügy miben létét. Nagy baj, hogy a Nagyerdőn még nincs vízvezeték s kényelmetlen lesz a lelencházzal való összeköttetés is, különösen télen. A közgyűlésen ő maga is a mellett volt, hogy a lelencházat a Nagyerdőre építsék, de ezekkel az érvekkel befolyásolták a felszólalók az e tárgyban hozott határozatot.

Simonffy Imre polgármester nagyon helyén valónak tartja az aggodalmakat. Vízvezeték nélkül el sem lehet képzelni a lelencházat.

Acél Géza szólal fel ezután. Ő is úgy gondolja a lelencháznak a nagy

dön való létesítését, hogy az építkezéssel kapcsolatosan vízvezeték rendeznek be. Ez persze jelentékeny költségbe kerül, de megnyugtatta a tanácsot, hogy annak költségei nem a várost, hanem az államot fogja terhelni.

A tanácsülés ezután megbizta a főmérnököt, hogy a nagyerdei Hutflész és Bruckner-féle nyaralókkal szemközt fekvő körönd területéről készítsen tervrajzot, mert a város ezt ajánlja fel az államnak a lelencház céljaira.

* Hegedüs Sándor Debrecenben. Hegedüs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter tegnap este a gyorsvonattal Debrecenbe érkezett. A volt miniszter minden kíséret nélkül jött városunkba, a vonatonál se várta senki. A Bika szállóba hajtatott, a hol megszállt. A miniszter magán és egyházi ügyek miatt jött Debrecenbe.

* Személyi hír. Kiss Áron ev. ref. püspök, titkárával Hajdu Zsigmond ev. ref. s. lelkészszel több napi időzésre ma Kis Várdára utazott.

* Huszártiszti lovagló iskola Debrecenben. Ma nyílik meg Debrecenben a 3-ik, Hadik és a 7-ik, Vilmos huszárezred tisztikarának ekvitációja vagy lovas tiszti tanfolyama, melyen a huszártisztek nyernek a lovaglásban, de különösen a lödömítésben alapos oktatást. A 3-ik és 7-ik huszárezred fiatal tisztjei, kik az ekvitációban részt vesznek, már tegnap Debrecenbe érkeztek. A tanfolyam ma kezdődik. Az ekvitáció parancsnoka báró Ulm kapitány, tanára pedig Dóry kapitány.

* Debrecen képvisellete a véci ünnepeken. E hó 19-én, vasárnap ünnepli meg a véci orsz. siketnoma-intézet fenállásának 100 éves évfordulóját. Debrecen város 100 évvel ezelőtt, mikor ezt az emberbaráti intézetet alapították 400 koronás és illetve akkor még 200 pengő forintot adományozott a nemes célra alapítványképen. Az évforduló ünnepeire meghívta tehát az intézet igazgatósága Debrecen városát is, melynek közönségét a 19-iki ünnepen Oláh Károly kéltur tanácsos fogja képviselni.

* Háromezer koronás lopás. Feltűnő lopás ügye foglalkoztatja most a debreceni rendőrséget, melyet a helybeli Simon féle újkerti sori koresmában követett el ismeretlen tettes. Galambos János tisztaanai gazdálkodó a madarasi vásárról jött Debrecenbe, a hol 17 üszöt adott el közel háromezer koronáért. A pénz Debrecenbe jött, az őszi nagy vásárra, hogy téli szükségleteit beszerezze. A vonaton, — mint maga mondja, — egy nagyon barátságos modoru emberrel ismerkedett meg, aki szintén a debreceni vásárra készült. Mikor tegnap hajnalban megérkeztek Debrecenbe az illető ismeretlen azt mondta, hogy ő tud egy nagyon jó kocsmat az újkerti soron. Elmentek hát a rendőrség előtt különben nagyon is hirhedt Simon féle koresmába, a hol jól bevacsoráltak majd egy szobában lefeküdtek. Reggel azután mikor

Galambos János felkelt, hült helyét találta szobatársának. De nem csak az ismeretlen barátságos idegen tűnt el, hanem pénztárcája is az üszök árával, közel 3000 koronával. A rendőrség keresi a tolvajt, aki minden valószínűség szerint valami országos zsebmetesző, aki a debreceni vásárra jött működni.

* A nagyvásár külön vonatai. Vásár vasárnapján (okt. 19.) és utána hétfőn (okt. 20.) Debrecen és Püspök-Ladány, valamint Debrecen és Hadház közt külön vásári vonatok fognak közlekedni. Püspök-Ladányból a vonat indul délután 1 óra 46 perckor, Debrecenbe ér 3 óra 3 perckor, Debrecenből indul 11 óra 44 perckor délelőtt és Püspök-Ladányba ér 1 óra 35 perckor délután. Hadházból a vonat indul reggel 7 óra 11 perckor és Debrecenbe ér 7 óra 47 perckor, innen pedig indul délután 3 óra 20 perckor és Hadházra ér 3 óra 58 perckor.

* Katonai szemle. A cs. és kir. hadseregbeli katonák szemléjének ma volt a második napja. A szemlére 127-en jelentkeztek helybeliek és 97-en a vidékről. Az ideai szemlék eredménye általában igen kedvezőtlen, dacára annak, hogy a szemléköttelesek, ha a jelentkezést elmulasztják, igen szigorú büntetésben részesülnek. A közös szemlék még 3 napig tartatnak.

* Új katonai céltáblák. A katonai céltáblák sem az ágyunál, sem a kézi löfegyvernél nem felelnek úgy meg a követelményeknek, a hogy az kívánatos volna. A fegyver hatását t. i. a katona nem láthatja, csak a céllövés után tudja meg, hogy hány százalék töltény fogott, és mennyi repült el a levegőbe. Iskolázásnál egyes céllövési gyakorlatoknál ez az eset nem forog fenn, mert minden löálláson minden lövés eredményét jelzik, de harcyszerű céllövésnél, a hol a tömegek lödöznek, a jelzés csak a gyakorlat befejezése után történik, akkor számítják ki, hogy egy-egy ütagnél, századnál, zászlóaljnál hány százalék talált. A közös hadügyi kormány már többféle kísérletet tett a céltáblák módosításával, de eddig célravezető minta nem igen akadt. A francia és az orosz hadseregnek kaucok alakok vannak rendszeresítve. A kaucok-figura, ha golyó éri, összelapul, összeesik s a katona minden lövés után rögtön látja a fegyverhatás méreteit, látja, hogyan dölnék ki egyes alakok, hogyan hullanak szét egészesorok, zárt rendű tömegek, ami a harc szerű lövésben való kiképzést lényegesen megkönnyíti. A közös hadügyminiszterium az orosz és francia példán indulva nálunk is rendszeresíteni akarja az újfajta céltárgyakat s ehhez képeát már meg is indultak a kísérletezések a levegővel töltött kaucok-figurákkal.

* Halálozások. Az anyakönyvi hivatalnál tegnap az alábbi haláleseteket jelentették be: Balog András róm. kath. 12 hónapos, Varga József ev. ref. 82 éves, Szabó Ferencz ev. ref. 62 éves, Józsa Lajos róm. kath. 39 éves, Hirsch Adolf izr. 10 hónapos, özv. Pál Sándorné ev. ref. 82 éves.

* A rendjel. Egy párizsi ur, aki nagyon szereti a rendjeleket, nemrég bizonyos szolgálatiért egy szudáni királytól a Labaksi-tapó rendjelét is megkapta. Örömprepesve futott a miniszteriumba, hogy a külföldi rendjel viselésére engedélyt kérjen.

— Milyen az a rendjel? — kérdezte a miniszter.

— Egy nagyon szép arany karika, melyen kis vörösre zománcolt békepipa függ.

— Helyes, én megadom az engedélyt, de tudja, hogy kell hordani ezt az ordót?

— Hogy?

— Ugy mint Afrikában, hol a rend többi tagjai vannak.

— És ott hogyan hordják?

— Az orrban.

A rendjeles ur hirtelen úgy eltűnt, mintha soha afrikai rendjele nem lett volna.

* **Uj menetrend a kisvasuton.** A debreceni kisvasuton a mai naptól kezdve életbe lép a téli menetrend, mely szerint a helyi vonatok az állomástól a nagyerdőig közlekedni fognak. Az állomástól az első vonat reggel 6 óra 40 perckor indul és 7 óra 5 perckor érkezik a Nagyerdőre; a nagyerdei fürdőháztól vissza az első vonat reggel 7 óra 11 perckor indul és 7 óra 36 perckor érkezik a pályaudvar elé. Este a vasuti állomásról 7 óra 58 perckor indul az utolsó vonat, mely 8 óra 23 perckor érkezik a nagyerdőre; innen pedig az utolsó esti vonat 8 óra 24 perckor jön befelé s 8 óra 44 perckor áll meg a pályaudvar előtt.

* **Erdőéri szakvizsgák.** Tegnap délután erdőéri szakvizsgák tartottak a megyeháza nagytermében, *Oszterlan* Armin erdőfelügyelő elnöke alatt. A vizsgálóbizottság tagjai voltak *Perupszky* Gyula és *Török* Gábor erdőmester. Hét erdőőr jelölt vizsgázott, akik eredményesen tették le a vizsgákat.

x **Külföldi bevásárlási utamról** hazá érkezem, az ott beszerezett feltűnő szép uridivat különlegességeket ajánlom becses vevőim szives figyelmébe. Kiváló tisztelettel **Fekete János**.

* **Örökbe adandó** egy 4 és fél éves egészséges szép leány gyermek. Ertekezhetni lehet Szent-Anna utca 28. sz. a.

x **Sikkes** női blousokat és felső ruhaalkat legolcsóbaan beszerezhetjük *Mezei Czulánál* Piac-utca Biedermann ház. Minden vevő, a ki tíz forintig vásárol, még ha részletekben is, egy szép övet kap ajándékba. Mérték rendelést ellátalok.

x **Dr. Winkler Jenő** egyetemes orvos tudor, fogorvos. Kosuth utca 26. Fogad naponta délelőtt 10—12-ig; délután fél—5-ig. Minden kedden délután 12—1 óráig szegény sorsu fogbetegeknek ingyen rendelés.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Városi közgyűlés.** Debrecen városának legfontosabb ügyei, így az 1903. évi költségvetés, a szervezési szabályrendelet stb. az e hóban 23-án tartandó városi közgyűlésen kerülnek elintézés alá. Tekintettel a nagy tárgyhalmazatra, ha a város minden szőnyegen levő ügyeit elakarnák intézni a bizottsági tagok, úgy 5 nap sem lenne elég a közgyűlésre. Epen ezért a tanács, — mely tegnap kezdte meg a közgyűlés elé kerülő ügyek előkészítését, — igen helyesen — arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nem multhatatlanul szükséges ügyek elintézését a jövő havi közgyűlésre fogja elhalasztani. Így remélhető, hogy az e havi közgyűlés 2—3 nap alatt végezni fog a tárgysorozattal.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Okt. 14. kedd, *Virágcsata*, operette. (C.)
Okt. 15. szerda, *Ocskay brigadéros*, színmű. (A.)
Okt. 16. csütörtök, *Az öreg*, vígjáték. (B.)
Okt. 17. péntek, *Demimonde*, színmű. (C.)
Okt. 18. szombat, *A szultán*, operette. (A.)
Okt. 19. vasárnap, délután *Piros bugyellár*, népszínmű; este *A sötétség hatalma*, parasztdráma. Itt először.

— **(Virágcsata.)** Ha Debrecenben tegnap adták volna először *A virágcsatát*, jó lélekkel csak azt lehetne róla írni, hogy megbukott. De *Verő Györgynek* ez az ötletes, mókás fővárosi életképe ezen a színpadon már zajos diadalokat ért meg; a darab bájos, üde, friss véru zenéje vagy harmincszor lüktetett végig teli házak forró levegőjén és a debreceni közönség mindig fölötté jól mulatott a *Virágcsata* előadásain. A tegnapi telt ház azonban aligha ismert rá a régi kedves műsordarabjára. Hiányzott az előadásból az elevenség, az egyöntésű szellem, a játék sava-borsa. Ott ült a színházban *Makó Lajos* is és a hogy én ismerem az ő természetét, tudom, hogy neki szintén rossz estéje volt a tegnapi. Mert visszakellett emlékeznie azokra az előadásaira, mikor ő játszotta *Rozogi Benót* és az ő szerető gondosságával rendezett *Virágcsata* második felvonása lázba ejtette a közönséget. A felvonás végét hatszor-hétszer meg kellett ismételnit s a befejezés tüzes, pattogó indulójára felpezsdült az egész ház és szinte mámorba ringatózott a hatásos finálé páratlanul izzó zenéjétől. Ezt a melegséget, ezt az életteltjes szint, ezt az ütemes hangulatot hiába kereste, nem találhatta meg tegnap este. Pedig az igyekezet el nem tagadható. A diszletek pompásak, a rendezés igen ügyes; az egyes szereplők is erejükhez képest buzgólkodtok. Am az egész előadás menete, alaphangja nem volt művészi. Meglátszott az egészen, hogy az énekes személyzet izlését, ép érzékét megrontotta az újabb daljátékok durvasága, ríktó tulajásokra ingerlő léhasága. *Fodor Rózsa* szerepében *Aldor Juliska* először játszott daljátékban. Mindent elkövetett, hogy tetszést arasson. — Izléssel öltözött, esinosan énekelt, az *Icipici pók* betéttel hangja és énektudása méreteit teljes buzgósággal törekedett érvényesíteni. *Rozogi Benó*ben *Mezei Andor* egy fiatal baritonistát mutatott be; a kiélt fővárosi szoknyahősnek nyomát se láttuk benne. *Krémer* sem kereste a finomabb hatást, jellemző rajz helyett szobafestői munkával elégedett meg; alak helyett figurát adott. Jó volt *Havasi Szidi* a falusi asszony mulatságos szerepében; fúrge és kedves *K. Hegyi Lili* mint varróleány. De ha alapjában gyenge is volt az előadás; mindenki, a legkisebb szereplő is, azt iparkodott játszani, a mit *Verő* írt, a mit a szerep kívánt: *Pataki Béla* fővárosi divatúrú volt, *Szilágyi Aladár* vidéki földes gazda, *Virágháti* falusi kukkó, *Karacs* szerelmes és szeles boltoslegény.

Csupán *Felhő Rózsi* kisasszony tévesztette össze a falusi kis leányt a Tátra kávéház ugránczó primadonnájával. A jó izlés rovására oly mértékben fitymálta a szerep alapjellemet, a legszigorubb megrovást szinte kihívta. — Lehet, hogy *Felhő Rózsinak* jól áll, kedves is, ha lába örökké táncra bizserreg, ha arcát dalesarnoki finorokban kelletti, ha excentrique-szökkenésekkel keze, lába, szeme, orra hegye s két lábára térdén felül állandóan a közönség tapsaiért tőri magát, — de amit a kisasszony így nyújtott, abban semmi, de épen semmi se volt a szemérmes félparaszt lánykából, aki gyermekes bájjal báméskodik a főváros tetsző csodáin, melyeket először lát. A rendező arra is figyelmeztethetné, hogy *Malmos Ilon* nem maskara-bálba futó markotányosnő, hanem falusi libácska, aki belehalna, ha az *Andrássy-uton* és a városligetben azokkal az izlésteleniségeknek a századrészét akár becsipett állapotban is elkövette volna, a melyekben a kisasszony híres temperamentuma minden művészi fők nélkül szertelenkedett.

— **(Ocskay brigadéros.)** Ma este *Herceg Ferenc* történeti színjátéka, *Ocskay brigadéros* kerül színre, melyben a főbb szerepeket *Jeszenszky*né, *Menszáros Margit*, *Csige Ilonka*, *Palágyi Lajos*, *Klenovics György*, *Pataki Béla*, *Krémer Jenő* játsszák.

— **(A föld Debrecenben.)** Szives örömmel adjuk hírül, hogy *Makó Lajos* megszerezte *Kemechey Jenőnek* és *Mallonyav Dezsőnek* és két jeles írónak izről-izre magyar szellemű színművét, *A föld-et*, melyet fokozódó nagy hatással adnak a Nemzeti Színházban.

— **(A bellerillei szüz.)** Serényen folynak a zongorapróbák *Milöckernek* Debrecenben még nem adott régi daljátékából, *A bellevillei szüzből*, melyben *Márton Miklós* tenorista először lép fel.

— **(Kapitány kisasszony.)** Az igazgató fölujtja a *Kapitány kisasszony* című régi jó daljátékot, melyben a sakkjátékot élő dalokkal fogják személyesíteni.

TAVIRATOK.

Ruttkayné Kossuth Lujza sirhelye.

Budapest, okt. 14. (*Saját tudósítónk távirata.*) *Matuska Alajos* a főváros alpolgármestere *Kossuth Ferenc* felkérésére elrendelte, hogy *Ruttkayné Kossuth Lujza* részére díszsirhelyet engedjenek át és pedig közvetlenül *Kossuth Lajos* sírja mellett. A tanács *Budapest* főváros közönsége nevében koszorút helyet *Ruttkayné* sírjára s a *Kossuth* családhoz részvétiratot fog intézni.

Halálos szerencsétlenség a villamoson.

Budapest, október 14. (*Saját tudósítónktól.*) Az újpesti uton haladó villamos kocsinak egy gazdátlan szekér megbokrosodott lovai nekiugrottak. A szekér rudja fellökődött a villamosra és keresztüldöfte *Lackovics János* lakatost, aki nyomban meghalt. *Schvare* Armin rendőr és *Juhász István* kocsivezető súlyosan, többen könnyen megsebesültek.

Vasuti jegyet hamisító aljegyző.

Liptó-Szent-Miklós, október 14. (Saját tudósítónktól.) Dr. gróf Matuska Lászlót Liptóvármegye tb. főjegyzőjét, a Liptó című heti lap szerkesztőjét vasuti jegyek hamisítása miatt letartóztatták. A grófot kihallgatása után ideiglenesen szabadlábra helyezték. Matuska évek óta vármegyei aljegyző s a legelőkelőbb megyei körökkel érintkezett. Letartóztatása óriási feltűnést keltett. Matuska szabadlábra helyezése után nyomban beadta lemondását. Hogyan követte el a visszaéléseket a vasuti jegyekkel, eddig még nem került nyilvánosságra.

Fáklyás zene Fadrusznak.

Kolozsvár, október 14. (Saját tudósítónktól.) A polgárság mozgalmat indított, hogy Fadrusz János tiszteletére fáklyás zenét rendeznek.

A dob-utcai rablógyilkos bűnpöre.

Budapest, okt. 14. (Saját tudósítónktól.) Tegnap folytatta és befejezte a budapesti esküdtbíróóság Gelber Baruch rablógyilkos bűnpörének tárgyalását. A bizonyítási eljárás befejezése után a törvényszéki orvosszakértővel szemben dr. Szigeti Gusztáv orvos adott szakértői külön véleményét. Majd a közváltó dr. Sélley Barnabás mondta el vádbeszédét, melyben halálbüntetést kért a gyilkosra. Gelber védője dr. Fried Vilmos az enyhítő körülményeket csoportosította beszédében. A bíróság késő délután hozta meg ítéletét, melynek alapján a kir. törvényszék Gelber Baruchot életfogytig tartó fegyházra ítélte.

Körber és a nyelvrendeletek.

Bécs, okt. 14. (Saját tudósítónktól.) Körber miniszterelnök ma az egybehívott értekezlet tagjai előtt kifejtette a csehországi és morvaországi hatóságok nyelvi viszonyainak törvényes szabályozásánál figyelembe veendő alapelveket. Ezek: 1. A német nyelv eddigi terjedelmében használandó a katonai hatóságokkal és a csendőrséggel való egész érintkezésben és azoknak szolgálatban. 2. A Csehországon illetőleg Morvaországon kívül lévő hatóságokkal való érintkezésben. 3. A német nyelv használandó továbbá valamennyi tartományi hatóság által úgy a belső szolgálati érintkezésben, mint a hivatalos levelésben, a haderő összes ügyeiben, államrendőri ügyekben való értesítésekben, jelentésekben, valamennyi tartományi pénztárnál és hivatalnál ugyancsak a posta- és táviró-hivatalok valamint a központi vezetés alatt álló állami vállalatok belső szolgálatában és kezelésében az összes forgalmi és üzemi ügyekben és az illető közegek és hivatalok kölcsönös érintkezésében. De ettől eltekintve a csehországi hatóságoknál elvben különbséget fognak tenni egy nyelvű cseh, egy nyelvű német és két nyelvű vidékek közt. E szerint fog igazodni a tartományi hatóságok nyelvhasználatára is.

A bur vezérek Párizsban.

Párizs, okt. 13. (Saját tudósítónktól.) A bur tábornokok este 7 óra 45 perckor a Marguery-féle vendéglőbe mentek, ahol tiszteletükre ebédet adtak. A lakomán Botha tábornok megköszönte a lelkes fogadást és nagy magasztalással emlékezett meg a Kimberley ostromában elesett Leon francia mérnökről. Beszéde további folyamán annak a né-

zetének adott kifejezést, hogy Délafrikát csak a délafrikaiak kormányozhatják jól. A bur tábornokokat, amikor szállásukra visszatértek, megint lelkesen üdvözölte a közönség.

Párizs, október 14. (Saját tudósítónktól.) A bur tábornokok csak rövid ideig beszélgettek Combes miniszterelnökkel s köszönetet mondtak azért, hogy Franciaország oly bőkezűen járult hozzá a burok inségének enyhítéséhez.

Gabonatözsde.

Budapest, október 15. (Saját tudósítónktól.) Déli zárlat. Buzakinálat mérsekelt, vételkedv gyöngye. Lanyha irányzat mellett 27,000 métermázsra került forgalomba 5-től 7 és fél fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonának olcsóbbak. Idő: borús.

Buza októberre	7.16—17.
„ áprilásra	7.24—25.
Rozs októberre	6.27—28.
„ áprilásra	6.34—35.
Zab októberre	5.88—99.
„ áprilásra	6.07—08.
Tengeri májusra	5.64—65.

Regénycsarnok.

A szép színésznő.

A Szabadság számára írta: Rudnyánszky Gyula.

Folytatás. 12.

— No hát huzd a fülembe mind a tizenhárom egymásután.

Huzta Lajcsi a gyászindulókat, a temetési kesergőket, Domszlai meg kurjongatott, táncolt, sirt.

Egyszer csak, tudja isten miért? Mezei Klárára fordította a beszédet.

— Kele Bódi, szeretnéd-e, ha Mezei Klára lenne a szeretőd?

A huszártiszt szeme föléilant.

— Meghiszem azt! De hasztalan szeretném!

— Ej, mit, ostoba beszéd! Senki se tudja az igazat, mert még senkise próbálta ki. Klára is csak talmi.

— Nem talmi az, Gyurka — erősítette a szökőbb Körley fiu.

— No, ne cincogj, cinege! Száz üveg Mumot teszek fel egy fületlen pitykére, hogy egy óra múlva Klára elfogadja szerelmemet! Eljősz-e velem tanunak Kele Bódi?

— El én!

— No hát gyere.

A huszár nem volt oly erős borívó, mint Domszlai, és már Domszlai is alig állt a lábán. Kétszer is megingott, a székbe fogódzott. Ide-oda tántorgott, mikor indulni készült. Hát hogy a manóba ne tartott volna vele a kőtyagos hadnagy, a ki már azt se tudta világosan, vajjon a római pápa-e az ő fölfevalója vagy a marokkói szultán?

Elindultak végig a városban muzikaszóval.

— Lajcsi te az ablak alatt huzd a gyászindulókat. Mind a tizenhárom! De csak halkán, hogy a de-éver suhanását is meghalljad a négy hur lassu kesergőse mellett!

Kiesi, egyablakos ház volt a Mezei Klára szállásadó asszonyának háza. Egy utcai szoba meg egy kis udvari szobácska közösen a konyha. Az utcai szobában lakott Klára, üvegajtó vezetett a szobájába. A hátulsi benyilóban húzódott meg az özvegy néne pupos, sánta fiával, a ki tiz esztendő óta nem kel föl az ágyból és egy kis falusi hugával, a ki a polgári iskolába jár. A konyhába szokot hálni

Terka, a szolgáló. Hanem Terka amilyen lusta álomszuszek volt nappal, épp olyan pontosan fölébredt minden éjszaka éjjeltájban, kinyitotta a konyhaajtót és lábujhegyen átment a szomszédba ahol a kapu aljában a nagy fuvaros Hajdina Máté legény kocsisa várta, a Cédus Bandi.

A két részeg férfi nyitva találta a kaput, nyitva a konyhaajtót is.

— No látod, Klára megérezte, hogy jön valaki. Nem is kell kopogni!

Mikor Kele Boldizsár a konyhában volt, egy kicsit oszladozni kezdett fejéből a mámor. Habozva megállt a küszöbön. Csunyaság. alávalóság, a mit ők csinálnak! Piha! Az egész közönség megfogja őt ezért vetni! És valami nemesebb ösztön visszatartotta a huszártisztet.

— Gyurka én majd kinn örködöm! Domszlai már ekor az üvegajtót

— Én vagyok, Domszlai; éreszsz be, édes! Lábaidhoz teszem mindenemet! Meghalok egy csöködért! Nyisd ki aranyos, nyisd ki!

A szegény pupus béna fiu nagyon éberen szendergett. Fölríadt a neszre.

— Mama gyujtson gyertyát. Valaki jár a konyhában. Beszédet is hallok. Mama!

Domszlai nyitogatta az ajtót.

(Folyt. köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma, Szerdán, október 15-én:

OCSKAY BRIGADÉROS.

Történeti színmű 4 felvonásban.

Személyek.

Ocskay László brigadéros — Palágyi Lajos.
Tisza Ilona — — — — — Menszáros M.
Tisza Jutka — — — — — Csige Ilonka.
Pyber, vikárius — — — — — Krémer Jenő.
Ozorbézi, fejedelmi udvarmester — — — — — Sebestyén G.

Holnap, október hó 16-án

Az öreg.

Vigjáték.

Alkalmi vétel!

Van szerencsém a virágkedvelő közönség szives tudomására hozni, hogy az őszi idény bekövetkeztével **szobai berendezésre szolgáló**

élő disz-növényeimet

tulhalmazott raktárom miatt a legolcsóbb árban bocsátom áruba, mely alkalom megragadását melegen ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe. Megjegyzem, hogy **növényeim debreczeni vízzel vannak nevelve** s így tartóság tekintetében minden máshonnan hozottat felülmúlnak.

A vásár alkalmával növényeimet a **városház előtti téren** fogom árultatni.

Kifogástalan minőségű

jácint és tulipán-hagymáim

megérkeztek.

Kertészeti telepem megtekintését kérem!

Kiváló tisztelettel

PACZELT JÁNOS

mag- és virágkereskedő.

Finom izlés! — Pontos kiszolgálás!

Árverési hirdetés

Alól írott királyi közjegyző a közgazdasági bank debreczeni bejegyzett cég megbízásából közhírré teszem, hogy nevezett cég a nála 756. 772. 908 számok alatt felvett előlegekre elhelyezett és a lejáratkor ki nem váltott zálog tárgyakat folyó 1902 évi október hó 27-ik napján délután 3 órakor kezdetét veendő az intézetnek debreczenben a Tisza palotának rózsá-utca 2. szám alatti részén levő üzleti helyiségben közbenjöttömmel megtartandó árverésen a legmagasabb ígéretet tevő vevőnek örök áron el fogja adni.

Kelt debreczenben 1902 október 10.

Balogh Géza.
kir. közjegyző.

Kardos Lászlónál

Kossuth-utca 9.

Csipke és szövet függönyök

3 korona 20 fillértől feljebb.

Ágy és asztalterítők

3 koronától feljebb.

Pamut gyapju flanelle és
selyem hulladék takarók

3 korona 50 fillértől kezdve.

Brassói szoba és

lópokróczok szőnyegek

maradék szőnyegek

feláron

dus választékban vannak raktáron.

Ocsóbb, mint bár hol!

Pásztor Gyula és Társa

vas-, szerszám- és rézárú-kereskedése.
DEBRECZEN. — CSAPÓ-UTCZA,
Bank-ház.

A nagyközönség szives figyelmét van szerencsénk felhívni vas-, acél- és rézárú-kereskedésünkre. Debreczen, Csapó-utca elején.

Gazdasági eszközök: Lánczos (Sack) ekék, mindenféle ekerészek és kézi szerszámok. Vasboronák, lánczok. Angol gépszij és gépfelszerelések.

Háztartási cikkek: Takarék tűzhelyek, kályhák, konyhaedények, solingeni evő szerek, ollók és zsebkések. Épület és butor vasalások. Műszerek minden kézműves számára mérsékelt árak mellett. Épületi vasgerendák és falkötő vasak külön ajánlat szerint.

Vadászati kellekek: Vadászfegyverek, revolverek és töltények, úgy szinte mindenféle hozzávaló felszerelések igen jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek

1 Kó. tőmöz konyha edény 65 Kr.

1 Kó. tőmöz konyha edény 65 Kr.

Haszonbérlet.

H.-Nádudvaron, Kaba vasuti állomáshoz közel, gazdasági épületekkel és lakással ellátott

ezer kis holdas birtok,

melynek egyik fele a „Bojaron“ a másik a „Sósleiken“ fekszik, 1903. év őszétől haszonbérbe adatik.

Érdeklődők részletes fölvilágosítást Dr. Igaz Pál békés ügyvédől nyerhetnek.

Hirdetések

a SZABADSÁG politikai napilap számára

jutányos áron

felvétetnek.

TÓTH GYULA

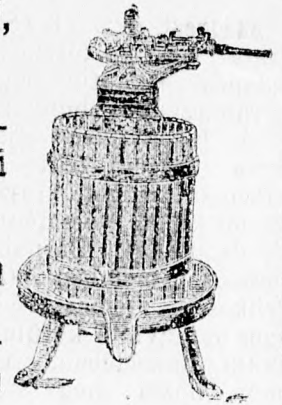
vaskereskedő DEBRECZEN,

Piac és Kossuth-utca sarkán.

Ajánlja dus raktárát: vas, szerszám, épületvasalásházi-, kerti és konyha felszerelésekben.

Hatvan-u. 2. sz. a. raktáramban

nagy választék magyar és budveiszi gyártmányu porcellán kályhákban, valamint első minőségű vasbutorok, fürdőkádak, jégszekrények és fényezett fémárak.

Szolid kiszolgálás. — Jutányos árak.

Fernolendit

A világon legjobblábbeli fényesítő és fénycrem világos lábbeliknek mely kiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peccéses sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad.

Alapított 1882. Gyári raktár Bécs, I. Schnlerstrasse 21. Mindenütt kapható.

Talán Angliában

volt az idén?

Kérdik minduntalan azon uraktól, kik a modern szabasu és feltűnő elegáns szürkés-fekete Raglan-felöltöket és öltönyöket viselik... Holott ezen izléses angol ruhák a NEUMANN M. cs. es kir. udvari szállító férfi-, fiu- és gyermekruha-telepéből (Debreczen, Piac-utca 49., a m. kir. postával szemben) származnak.

Debreczen, nyomatott László József könyvnyomdájában.